

***Център за икономически изследвания в
селското стопанство (САРА)***

БЮЛЕТИН №6

Юни 2017

Важно: Бюлетинът се издава в рамките на проект *“Засилване на аналитичния и публичен капацитет на Центъра за икономически изследвания в селското стопанство”* – САРА, подкрепен от Фондация *“Америка за България”*.

Всички мнения и твърдения, изразени в това или във всяко друго издание на САРА, са такива на техния автор и/или издател и не отразяват непременно възгледите на Фондация *„Америка за България“* или на нейните директори, служители или представители.

Всички становища, констатации, и/или изводи, изразени в тази публикация са на авторите и не отразяват непременно позицията на Института по аграрна икономика .

Зърнени и маслодайни култури

Моментно състояние в развитието на сектора в България

- Преди началото на жътвата, изчисленията на САРА показват, че общото производство на пшеница ще бъде около 5,2 млн.т. и заедно с преходните запаси предлагането ще бъде около 5,3 млн.т. При ечемика производство около 620 хил.т и с преходните запаси предлагане от 670 хил.т.. Предвижданията за производството на рапица е да бъде около 450 хил.т и предлагане в рамките на 460 хил.т.
- Към началото на жътвата изкупната цена се движи в рамките на 3-5% по-високо отколкото през преходната година и вероятно ще продължи в диапазона 250-260 лв. за фуражна и 275-285 лв. за хлебна пшеница (от място). Средната цена за 2017/18 г. очакваме да бъде 250 лв/т за фуражна пшеница и 275 лв/т за хлебна. При рапицата средната цена по предварителни изчисления ще бъде около 670 лв/т.
- По прогнози на MARS-JRC от юни, 2017 г. добивът при пшеница се повишава в сравнение с прогнозата от месец по-рано от 466 кг/дка на 477 кг/дка (САРА – 453 кг/дка), ечемик – от 433 кг/дка на 437 кг/дка (САРА – 411 кг/дка), а при рапицата от 284 кг/дка на 287 кг/дка (САРА – 262 кг/дка). Прогнозните данни на MARS-JRC са по-високи от средните за страната през последните 5 години.

Очаквания за развитието на производството и търговията със зърнени и маслодайни

- Започна новата реколтна 2017/18 год., която се очаква да бъде по-слаба в сравнение с пиковата 2016/17, но да е също на добро ниво. Общото производство на пшеница се очаква да спадне от 754 млн.т. на 740 млн.т по данни на USDA. Най-голямо се очаква да бъде намалението в САЩ, около 13 млн.т, което се дължи основно от преориентирането на фермерите към по-малко пшеница. В останалите региони нещата са в нормални отклонения, като ЕС се очаква да възстанови добива си след спада от преходната година и да достигне 150 млн.т.
- При ечемика световната конюнктура е към още по-изразено намаление. То се дължи на по-слабия добив и на редуциране на площите. Производството на годишна база вероятно ще падне с около 7%, до 137 млн.т. Слабото търсене поддържа цените сравнително ниски. Площите с ечемик плавно се топят след средата на 90-те години, когато световното производство е достигало 180 млн.т.
- При рапицата се очаква по-високо производство около 72,5 млн.т., което е абсолютен връх в историята на тази култура. Стабилното търсене и много високите цени от преходната година разшириха площите. Силно увеличение има в Канада от 18,5 млн.т (2016) на 21 млн.т. и Украйна от 1,2 млн.т (2016 г.) на 2,2 млн.т.
- Световните цени в началото на реколтата са по-високи от миналогодишните, като в южните части на Русия, масовият 3 клас пшеница се изкупува на място на 270-280 лв/т (краят на юни).

Цени България, лв./тон (без ДДС)

	03.2017	04.2017	05.2017	06.2017*	07.2017*
Хлебна пшеница	303,38	293,30	290,32	290	270
Фуражна пшеница	275,15	275,75	276,97	275	255
Ечемик	259,01	259,01	259,01	260	250
Царевица	301,59	302,02	295,00	300	300
Слънчоглед**	687	648	629		

*Прогнозни цени

**Източник на информация за цената на слънчогледа – МЗХ и НСИ - Липсва информация
Източник: ЕК

Международна търговия (FOB цени)

	04.2017	05.2017	% изменение годишна база
Пшеница, евро/тон (Мексикански залив)	129,15	132,58	-5%
Ечемик, евро/тон (Цена на място, Канада)	129,52	128,58	-3%
Царевица, евро/тон (Мексикански залив)	145,98	143,53	-10%
Слънчогледово олио, евро/тон (Мексикански залив)	877,09	859,61	-5%

Източник: <http://www.indexmundi.com/commodities/>

Райони с екстремални климатични явления пряко засягащи зимните култури за май-юни, 2017 г.

Засеят растеж Засеят цъфтеж Засеят пълнеж на зърното

Източник: EC Joint Research Centre, MARS Bulletin, June, 2017
<https://ec.europa.eu/jrc/en/mars/bulletins>

Зеленчукопроизводство

Развитие на производството на домати, пипер и краставици в България

- По данни на МЗХ, производството на домати през 2016 г. възлиза на 141,4 хил.т. Това е най-високото производство от 2006 г., когато са добити 213 хил.т. Предвижданията на САРА за реколтата от домати през 2017 г. е за задържане (130 хил.т.). През 2016 г. са произведени 92 хил.т. полски домати, като последно такова количество е добивано през 2008 г. Не толкова благоприятната откъм природните условия 2017 г. може да понижи това производство, и ще бъде компенсирано от по-голямото оранжерийно производство - 7% повишение (49 хил.т. – 2016 г.).
- По данни на МЗХ, оранжерийното производство на домати, краставици и пипер през 2016 г. възлиза на 110 хил.т., като през 2017 г. се очаква да се задържи на подобни нива.
- Производството на краставици се очаква да достигне 63 хил.т., като около 95% са оранжерийни, а на пипер да остане около 70 хил.т. (95% са на открити площи) и да се понижи слабо.
- Изкупните цени по предвиждания на САРА през 2017 г. ще бъдат около 1 лв/кг при домати (0,87 лв/кг-2016 г.), 1,3 лв/кг. за краставиците (1 лв/кг-2016 г.) и 0,65 лв/кг за полски пипер (0,63 лв/кг – 2016 г.). Това увеличение се дължи основно на повишените цени от началото на годината.

Актуални новини за зеленчукопроизводството

- Цената на домати в последните 2-3 месеца в Европа е по-ниска отколкото за същия период на предходната година. Това се дължи на загуба на площи с 20% през 2016 г., които сега са възстановени. Холандски експерти очакват да има леко повишение отново през м.юли.
- При краставиците и пипера цените след достигнатия пик от зимата заради провалените производства тръгнаха към понижение, което ще се задържи поне до края на лятото.
- По данни на USDA, през 2016 г. водещите по производство на зеленчуци щати в САЩ, са: Калифорния (40% от площите и 61% от производството), Вашингтон (6,8% от площите и 5,5% от производството) и Флорида (6,3% от площите и 4,3% от производството).
- Изследване на OECD сред общо 52 страни показва, че най-висок % на подкрепа в земеделието през 2015 г., като дял от БВП има в Индонезия (4,6%), Турция (2,8%) и Китай (2,2%). Като дял на субсидиите във факторния доход се нареждат Норвегия (60%), Индонезия (29%) и Турция (28%). Страните от ЕС са сред най-силно субсидираните, с около 0,7% от БВП и над 21% дял на субсидиите в брутния доход.
- Заради предстоящия Брекзит, много от веригите във Великобритания се ориентират към търсене на местни доставчици на зеленчуци, което ще се отрази на вноса на такива от ЕС, който е номер едно партньор на страната. Проблеми с вноса в настоящем от ЕС е и в слабия паунд.

Изкупни цени, лв./тон

	03.2017	04.2017*	05.2017*	06.2017*	07.2017*
Домати	1511	1500	1450	1150	800
Краставици	1716	1700	1200	900	700
Пипер	-	-	1100	900	700

Източник: НСИ

* - прогнозни данни

Цени на едро, лв./кг.

	03.2017	04.2017	05.2017	06.2017*
Домати - оранжерийни	2,36	2,74	2,19	1,68
Домати - внос	1,8	2,05	1,63	1,35
Краставици - оранжерийни	2,85	2,13	1,84	1,1
Краставици - внос	2,19	1,9	1,25	1

ДКСБТ- Седмичен бюлетин на цените с включен ДДС

* - прогнозни данни

Цени на дребно лв./кг.

	03.2017	04.2017	05.2017	06.2017*
Домати	2,56	3,28	2,80	2,00
Краставици	3,81	2,65	2,20	1,70
Чушки (зелени)				

Източник: САПИ до април, 2017г и собствени наблюдения нататък

* - прогнозни данни

Пазарна и маркетинг информация

- Заради забраната за внос на плодове и зеленчуци от Турция в Русия, през последните 1-2 години темпът на турското производство се забавя, като по данни на Турския статистически институт, общото производство на зеленчуци през 2017 г. ще остане на нивата от 2016 г. - около 30,3 млн.т. Най-сериозен ръст се очаква при пипера за преработка ("Капия") – 12,1%, докато при домати се очаква намаление с 1,6%.
- Кризата в Персийския залив и бойкота към Катар от страна на другите страни от региона ще донесе ползи за Турция, която се очаква да повиши стокообмена си с Катар от нива 1,7 млрд.долара на над 2 млрд.долара за 2017 г., голяма част зеленчуци и плодове. Това ще се отрази на цените на тези продукти у нас, с тенденция за повишение.
- Русия продължи санкциите за внос на храни и земеделска продукция от ЕС до края на 2018 г. ЕК задели 442 млн.евро за компенсиране на 1,6 млн.т. плодове и зеленчуци заради тази забрана до 1 април, 2017 г.
- САЩ възнамерява да постави вносни мита върху домати от Мексико. Това ще увеличи митническите приходи в САЩ с 10 млрд.долара. Вносното мито ще вдигне цената на домати в САЩ с около 25-30%. Мексико е най-големият износител на домати в света повечето за САЩ и Канада.

Мляко и млечни продукти

Развитие на производството и търговията в България

- Предвижданията на САРА за цената на суровото краве мляко показват, че в следващите 1-2 от летните месеца може да има лека сезонна тенденция на намаление именно свързана с увеличеното производство.
- Според данни на НСИ за първото тримесечие на 2017, средната цена за страната за овчето мляко намалява с -0,4%, сравнено с първото тримесечие на 2016, и е 1,34 лв/л. Големият проблем при овчето мляко, който диктува и сравнително ниските цени, е разпокъсаността на производството, ниската му транспортабилност, малките обеми в мандрите, които оскъпяват процеса на преработка на вътрешен пазар с ниска покупателна способност.
- Вероятно поради по-ниската покупателна способност на българското население, темпа на изменение в цената на маслото в България не следва изменението на европейските борси, а при кашкавал Витоша за месец май дори се наблюдава незначително намаление на цената.

Развитие на млечната верига в света

- Изкупните цени на суровото мляко в ЕС-13 през последните 2 месеца са на нива малко по-високи отколкото в България, което се наблюдава рядко и показва, че изкупните цени тази година ще останат на по-високи нива от последните две.
- Доставките на мляко в ЕС се увеличават слабо през април с +0,7%, с натрупване доставеното мляко за периода януари-април намалява с 1,5%. Страните, в които има увеличение на предлагането са Ирландия (95 хил.т.), Италия (66 хил.т.) и Полша (39 хил.т.).
- През април има намаление на доставеното мляко в Австралия (-6,3%) и значително увеличение на доставките в Нова Зеландия (+6%), и САЩ (+2%) сравнени със същия месец на предходната година.
- Продължава покачването на цените на млечните продукти в ЕС, най-значимо е увеличението при маслото (12%). Причина за това развитие освен силното търсене на международните пазари, може да е и намалението на производството в съюза с 5,3% за маслото и с 9,7% за сухото обезмаслено мляко.

Актуална информация

- На 16-ти юни в Българския институт по стандартизация (БИС) е проведено обществено обсъждане, във връзка с изменението на БДС за кисело мляко в частта му за опаковките. Предложението цели опаковките да са от материали предназначени за контакт с храни, разрешени от законодателството на ЕС, а не само записаните в БДС. До момента има разнопосочни становища по въпроса, като отделните публични организации в държавата стоят на различни позиции.

Цени на сурово мляко, лв/100 кг

	03.2017	04.2017	05.2017	06.2017*	07.2017*
България	60,40	58,67	57,93	57,50	57,00
ЕС (13)	59.30	59.26	59.26		

Източник: ЕК, Млечна обсерватория.. * Цените са прогнозни (САРА)

Цена на сухо мляко (обезмаслено), лв/100 кг

	03.2017	04.2017	05.2017	Δ%m-1	Δ%y-1
България					
ЕС (28)	350.01	344.23	369.65	+7.4	+13.86

Източник: ЕК (цените са към последна седмица на месеца)

Цена на масло, лв/100 кг

	03.2017	04.2017	05.2017	Δ%m-1	Δ%y-1
България	1184.00	1152.00	1192.00	+3.47	+18.25
ЕС (28)	821.45	846.87	948.58	+12	+82.33

Източник: ЕК (цените са към последна седмица на месеца)

Цена на кашкавал Витоша/сирене Чедър, лв/100 кг

	03.2017	04.2017	05.2017	Δ%m-1	Δ%y-1
България	1010.00	1024.00	1007.00	-1.66	+6.56
ЕС (28)	639.56	649.34	663.03	+2.1	+28.9

Източник: ЕК (цените са към последна седмица на месеца)

Δ%**m-1** - изменение на цената в сравнение с предходния месец

Δ%**y-1** - изменение на цената в сравнение с предходната година

Насоки на политиката и тенденции в търговията

- Индексът на световна търговия с млечни продукти (GDT) в средата на месец юни показва намаление от -0,8% на цените за последните 2 седмици. Това се случва за първи път от няколко месеца и се дължи на високото производство през този период на годината.
- Прави впечатление при търгуваните количества формиращи GDT индекса, че пълномаслените и обезмаслени сухи млека, заедно с маслото продължават да формират най-голяма част от тази търговия.
- Продължава кампанията у нас за повишаване качеството на млякото и постигане на по-добри показатели, съответстващи на Наредба 2/2017 във фермите. В случай, че показателите на една от месечните проби на суровото мляко не отговарят на стандартите, фермерът може да вземе още проби. Неотговарящото мляко трябва да бъде изкупувано от преработвателите според договора за доставка (т.е. не е основание за прекратяване на договора). Основната промяна в сравнение с предходната Наредба 4/2008 е възможността тези продукти да се продават на пазара в целия ЕС, а не само на българския пазар.

Месо

Производство и търговия на месо в България

- По последна информация за Кампания директни плащания 2017 по Схемата за обвързано подпомагане на месодайни крави са предварително заявени за подпомагане 138 938 животни. За сравнение през предходната кампания бяха заявени около 123 хил. животни или увеличението само за година е около 12%. Парадоксът е, че намалението на произведеното говеждо в страната за последните 10 г. е от почти -20% или гледаме животни не за месо, а за субсидии. През миналата година бюджетът бе намален по Схемата от 24,9 млн.лв. на 18,7 млн.лв. и индикативната ставка сега може да падне до 130 лв./глава, колкото се получава приблизително за 1 овца под селекционен контрол.
- За пореден месец средномесечните цени на говеждото месо в България продължават да нарастват. През месец май те достигнаха 3900 лв./тон кланично тегло. Прогнозите за м. юни и м. юли са те да се доближат до 4000 лв./тон.
- Обратна тенденция се очаква през свинското. Спад, макар и незначителен ще има в средномесечните цени, но все още далеч от цените от началото на годината или от миналата година. Според прогнозата на САРА цената на свинското ще е около 3600 лв./тон кланично тегло. ЕС продължава да е най-големия износител на свинско месо. Въпреки, че износът за Китай в периода януари-април 2017 е с 16% по-малък в сравнение със същия период на 2016 година, се е увеличил износа за другите дестинации – Япония (+9,3%), Южна Корея (+33,3%), САЩ (+21,1%), което дава възможност произвежданите количества да не притискат цените в ЕС надолу. Цените на свинско в ЕС са по-високи в сравнение с основните страни конкуренти – Бразилия, САЩ и Канада.
- При пилешкото месо очакванията са за минимален възходящ тренд в цените, до 2950 лв./тон. Цените на пилешкото у нас са сравнително стабилни и са традиционно по-ниски от средните в ЕС. Производството на пилешко месо в ЕС продължава да нараства ежегодно, като Полша е най-големия производител (18% от цялото производство на съюза). Ежегодно износа на пилешко месо от ЕС нараства, макар, че основната част от продукцията се реализира на вътрешния пазар.

Важни събития през май 2017

- През месец юни Евростат обяви старта на нова информационна система, която да следи преноса на цените от производителите до крайните потребители <http://ec.europa.eu/eurostat/cache/infographs/foodprice/>. Тази система позволява да се оцени времето и степенна на отговор при промяна на цената в даден елемент от веригата. Например, по изчисления на Евростат, 21,8% от промените във вносните цени се пренасят в цените на производител у нас.

Цени, лв./тон кланично тегло

	03.2017	04.2017	05.2017	06.2017*	07.2017*
Говеждо и телешко месо	3802	3113	3906	3900	4000
Свинско месо	3438	3579	3788	3700	3600
Пилешко месо	2902	2818	2809	2850	2950
Агнешко месо	10839	11636	11592	-	-

*Прогнозни цени

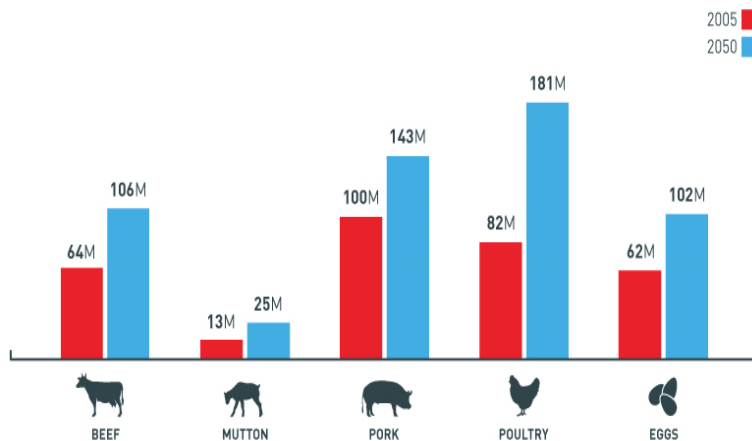
- Липсва информация

Източник: ЕК

Пазарна информация. Световно производство и търговия

- Последиците от скандала с един от най-големите производители на месо в света – Бразилия, продължават да се усещат. През настоящия месец САЩ наложи забрана за внос на свежо говеждо от Бразилия. Макар това да засяга едва 1% от бразилския износ, този факт може да има сериозни последици за имиджа на страната и за търговските отношения с други страни-вносители.
- Наложената от САЩ забрана все още няма пряко отражение на световните пазари. Все пак ирландски и европейски фермерски организации призовават за по-стриктни мерки от страна на ЕС и дори от изваждане на месото от обсъжданото търговско споразумение с МЕРКОСУР.
- Заради продължаващото ембарго за внос на основни селскостопански продукти в Русия, се забелязва нараснал интерес на международни компании да инвестират в производство на месо в страната. Датски и германски компании са обявили своите планове за изграждане на големи свинекомплекси. Продължава и насочването на национални капитали не само в свиневъдството, но и в другите месодайни направления - говедовъдството например. Има осезаем подем в руското селско стопанство. Големият въпрос е колко устойчиво това ще бъде след ембаргото, което е в ръцете на самите тях.

Световно търсене на месо, 2005 и прогноза за 2050, млн. тона

Източник: FAO, ESA Working paper No 12-03, p 131